

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olavs» telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olavs» ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I. åpent onsdag og torsdag fra 9—12 og 5—7. De øvrige dage fra kl. 9—2. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Bokstaven slår ihjel. — Katolske barn på katolsk skole! — Foreldre — eller barneopdragelse? — Et folk, et land, en fører. — Paven og Italias biblioteker. — Hustruen er katolsk. — Herhjemme. — - og derute.

12. søndag etter pinse.

Bokstaven slår ihjel —

I denne søndags epistel advarer St. Paulus imot den mekaniserte tilværelse i alle dens mangfoldige former idet han innprenter at vi skal være «tjenere for den nye pakt, ikke efter bokstaven men efter ånden; for bokstaven slår ihjel, men ånden gjør levende». Allerede i kristendommens aller første tid har det altså vært mennesker som ikke formådde å løsrive sig fra alle foreteelsers ytre skikkelse og komme forbi den ned til realiteten — enten dette nu er skjedd av åndelig dovenskap eller på grunnlag av en forutfattet mening som har vært så skråsikker, at man fant det aldeles overflødig å uleilige sig med annet enn rent overfladisk å holde sig til hvad andre sa eller gjorde.

Vi tør just ikke påstå at disse feil er forsvunnet i tidens løp. Ingen av oss kan vel si sig fri for dem. Eller kjenner vi ikke til i en diskusjons hete halvt bevisst, halvt ubevisst å feste oss til det vår motpart sier — især hvis han uttrykker sig uklart og ukorrekt — og holde ham fast ved hans ord uten å forsøke å få konstatert om de virkelig dekker hans mening? Kjenner vi navnlig ikke til i religiøse ordsrifter å slåss med skriftsteder uten å se at dette er aldeles drepende for vårt eget kristenliv?

Men allikevel er dette ikke så farlig som når bokstavstilbedelsen får lov til å snike sig inn i våre betraktninger og forlede oss til ikke å følge en overveielse helt til bunns, men istedetfor å stoppe op halvveis i den. Resultatene vi da kan komme til blir i så tilfelle helt falske og kan være meget skjebnesvangre for vårt åndelige liv. Værre enn overhodet ikke å begynne på en betraktning er å holde den overfladisk — å mangle tid, tålmodighet og samling til å fastholde og fullføre et åndelig arbeid man har tatt op med sig selv. En virkelig be-

traktning, en ekte meditasjon er et langt stykke vei å gå, og jo mer øving man får des lengere blir veien for hver enkelt gang. Men desto mer styrket vender man også tilbake.

En overveielser vesentligste hensikt er jo å være skolering til bedre og mer fullkomment å kunne leve vårt daglige liv her på jorden, opfylle våre plikter og utfylle vår bestemte opgave. Jo lenger vi formår å trenge inn i de åndelige problemer, desto lenger, desto dypere kommer vi også inn i de rent materielle foretelser vi møter på vår vei og skal greie op med — ja, vi kan komme derhen at vi opdager at intet her på jorden er helt materielt — «alles Vergängliche ist nur ein Gleichniss —». I og med alt har Gud sin mening, i og med alt lever og beveger sig åndelige krefter, utstrålinger av hans ånds kraft. Men vi opdager det aldri om vi bare holder oss til uttryksformen, til alle tings form — vi er da som barn som vel har lært bokstavene, men ikke ennu kan sette dem sammen til ord, og svært mange av oss forblir dessverre åndelig talt på dette stade! Gjorde vi ikke det vilde verden se anderledes ut — først og fremst den kristne verden. Ti all skisma, all uenighet, alt sektvesen bunner til syvende og sist kun i det ene: menneskene er forblitt på sin tros overflate og er ikke trengt frem til klippegrunnen, til der hvor Kristus møter hver enkelts personlige tro og gir den selve sannhetens liv og kraft. Vel er det også sant ifølge epistlens ord at «Israels barn» fikk se et sterkt gjenskinn av Guds herlighet og at vi derfor har lov til å håpe at hver den, som ærlig og opriktig i sin overbevisning søker å gjøre Guds vilje efter Kristi eksempel og den hellige skrifs direktiver, også når frem til det evige livs lys og fred — men hvor megen splid og ufred

„Katolske barn på katolsk skole!“

I anledning av det nye skoleårs begynnelse bringer vi på opfordring en artikkel av *mgr. Irgens* om dette emne. Den katolske skolesak stod kan hende hans hjerte nærmest av alt — barn og ungdom forstod han jo som få — og mange er de ord som foreligger fra ham om dette emne. Vi har valgt å bringe en av hans nyere artikler, som på hans vanlige klare og koncise måte belyser spørsmålet i dets reneste form.

Kirken fremholder klart og tydelig at det er foreldrene, og ikke staten, som har det første ord angående sine barns opdragelse og skolegang. De er av selve naturen utpekt til den oppgave å utdanne og å opdra barna, så de kan bli gode og levedyktige mennesker med sans for livets sanne verdier.

Det blir altså foreldrenes sak å velge skole for sine barn. For katolske foreldre skulde dette valg være meget enkelt: «Katolske barn på katolsk skole». Imidlertid er det her i landet en del forhold som gjør at foreldre ikke sjelden er i tvil om hvad de bør gjøre. Utgangspunktet er vel oplagt for alle: de vil skaffe sine barn den best mulige utdanning. Og overfor dette ideal vil vel enhver skole fortone sig som mangelfull på et eller annet punkt. Eller iallfall hvis man sammenligner de forskjellige skoler, så vil de alle ha sine ulemper og sine spesielle fortrin.

Hvis vi ser på de offentlige (kommunale) skoler i Norge, så vil det straks slå en at disse har en del tydelig fortrin. De er for det første som regel helt gratis. Det gjelder i det minste folkeskolen, hvor også bøker og annet skolemateriale er fritt. Der nest har disse skoler som regel store, flotte bygninger, mens de katolske p. g. a. vanskelig økonomi er meget beskjedne. Det er vel bare i Bergen,

opstår ikke av det at så mange av slike ærlige og opriktige kristne mener sig berettiget til å dømme, ja fordømme sine medmenneskers avvikende trosbekjennelse og livsanskuelse?

*

Vår hellige Kirke kan tale med om dette — men vi, dens barn, har den støtte, at selv om vi må knele og fremstamme vårt «*mea culpa*» med ydmykt sinn, så kneler vi på klippegrunnen som aldri vakler og kan få høre med Guds egen røst: *absolve te* —! Vi kan med botens sakrament i våre hjerter få hente nytt liv, Kristi egen kraft, ved Herrens bord.

Men vi må alltid huske vår forpliktelse på dette grunnlag: å være vidner om at *Kirkens ånd gjør levende* fordi Gud selv har skrevet sig i våre hjerter, fordi han er *vårt* alfa og omega og *våre* bokstaver derfor ikke døde tegn.

Arendal, Tromsø og til dels i Oslo at vi har katolske skoler med klasseværelser som fullt ut svarer til tidens krav. Ennvidere har de offentlige skoler den fordel at de frekventeres av langt flere barn, hvad der kan virke stimulerende for konkurranse og arbeidslyst. Dessuten har hver klasse der sitt eget rum, mens hos oss 2 eller 3 klasser får undervisning i samme. Men til gjengjeld betyr det større antall elever i de offentlige skoler at det der blir vanskelig eller likefrem umulig å ta sig meget av den enkelte elev. Undervisningen må ta sikte på flertallet, man får neppe den helt individuelle undervisning som de katolske skoler har så gode betingelser for å gi. Erfaringen viser da også at de katolske skolers elever, når de kommer over på andre skoler (Middelskolen), som oftest er nådd lenger enn kameratene.

Og våre skoler byr også på andre, meget viktige fortrin, som de andre skoler savner. De katolske skoler legger stor vekt på karakterdannelsen, det henger sammen med våre skolers religiøse preg. Nu skal de offentlige skoler ganske visst gi opplæring i kristendoms-kunnskap, men det er jo et faktum at man sjelden kommer lenger enn til å bibringe barna et visst kjennskap til religionen som fagpensum. Riktignok deltar ikke katolske barn i disse skolers religionsundervisning, men lærernes religiøse innstilling vil allikevel spille en stor rolle også ved den øvrige undervisning. Og man hører jo ofte klager over at det her mangler meget. Man må regne med at lærerne på disse skoler i mange tilfelle nu har et livssyn som står i strid med det kristne. Selv om de ikke direkte driver propaganda for anti-religiøse synsmåter, så blir det ikke til å undgå at en slik tendens indirekte vil gjøre sig gjeldende. Og jo høiere disse lærere står intellektuelt og pedagogisk, desto sterkere vil deres innflytelse gjøre sig gjeldende på mottagelige barnesinn.

Men, vil man kanskje innvende, de katolske barn som besøker offentlige skoler om formiddagen, kan jo om ettermiddagen få den fornødne religionsundervisning hos prestene. Det er nok sant at de på denne måte kan få de nødvendigste religiøse kunnskaper, men man må være opmerksom på at man får ikke del i katolsk religiøst liv bare ved å lære en lekse og å få den gjennomgått. Det gjelder først og fremst å bibringe barnene katolsk tankegang og mentalitet, og det opnår man neppe ved en eller to undervisningstimer om ettermiddagen. På katolsk

skole lærer barna å gi bønner den rette plass i det daglige liv. Ved den daglige bønn velsignes selve skolearbeidet, som løftes op i et høiere plan og får sin rette plass som et ledd i Guds tjeneste.

I denne forbindelse må vi så til slutt nevne det som vel til syvende og sist er det største fortrin ved de katolske skoler. Barnet kommer der i en katolsk atmosfære, hvor den katolske tro er det selvfølgeligste, men det på en annen skole vil fortone sig anderledes. Der vil katolsk være noe sjeldent, noe usedvanlig og i de første skoleår vil dette lett frembringe et uheldige inntrykk. I Middelskolen derimot vil det ikke ha den samme betydning. Da vil barna være mer utviklet og ha bedre forutsetninger for å hevde sig med sitt katolske særpreg. Men i de første skoleår vil det være av særlig stor betydning at barna kan få en harmonisk religiøs opplæring. Og det opnår man ikke hvis barnet fra dets første dag på skolen merker at hjemmets religion er forskjellig fra skolens og de andre barns religion. Og det merkes på utallige måter: Fadervår som avsluttes anderledes, Hil Dig Maria, som ikke bedes og Kors-tegnet som er ukjent på disse skoler. Barnet vil derfor føle sig desorientert og rotløs nettop på det religiøse område, hvor det burde finne et fast og urokkelig grunnlag for livsførselen.

Så må da vår konklusjon bli denne: Hvis man holder sig til de mer overfladiske sider ved skolen, da kan nok den offentlige skole ha sine fordeler fremfor våre katolske menighetsskoler, men går man dypere inn i saken og tar alt det i betraktning som henger sammen med barnas religion og karakterdannelse, da blir det ingen tvil om de katolske skolars åpenbare fortrin. Derfor kan spørsmålet om valg av skoler bare få en løsning for katolske barns vedkommende: Katolske barn på katolsk skole.

Foreldre- eller barneopdragelse?

I Belgia er det fornylig blitt avholdt en pedagogisk kongress og under den fremkom den kjente lærer pastor Jaquet med et forslag, som vakte stor og berettiget opsikt og senere har vært gjenstand for ivrige diskusjoner i pressen. Idet han hevdet betydningen av et stadig intimere samarbeid mellom foreldre og lærere mente han at dette ikke kunde realiseres før foreldrene var blitt klar over, at også de trengte veiledning til sin ansvarsfulle oppgave. Denne veiledning måtte gis helt metodisk om den

skulde tjene sin hensikt — og det var planen til en slik foreldreopdragelse som pastor Jaquet fremla fullt utformet.

*

Hans forslag tok sitt utgangspunkt i pave Pius XI's rundskrivelse om barneopdragelse. I denne tilkjennes hjemmene den første, største og naturligste plass når det gjelder å gi et barn de beste utviklingsbetingelser. Men paven beklager også det sørgelige faktum at hjemmene i våre dager ikke alltid er istand til å være arnestedet for en slik oppdragelse, idet foreldrene ikke har de nødvendige forutsetninger til denne krevende oppgave. Å opdrage er i første rekke en kristenplikt, men hvor foreldrene har løst sitt forhold til Gud har de også samtidig undergravet sin egen autoritet og mangler det nødvendige holdepunkt for sin egen myndighet. Det nytter dog ikke å tale om dette i all almindelighet — man må gå direkte inn til ondets rot og helt konkret behandle de enkelte tilfelle ut fra hver enkelt forutsetning. Sociale, religiøse og moralske problemer må tas op til behandling og belysning, så hver enkelt far og mor danner sig sin sikre og faste livsanskuelse ut fra hvilken de uten vaklen kan lede barnet og besvare dets spørsmål uten usikkerhet. Lærernes arbeid er helt forgjeves hvis det ikke møter støtte og forståelse i hjemmene — og en av katolsk aksjons hovedoppgaver må derfor være å skape de gode katolske hjem med de ansvarsbevisste katolske foreldre.

Det er denne oppgave de belgiske lærere akter å ta op på helt virkelighetsnær og praktisk basis idet de så lenge det er påkrevet akter å la barne- og foreldreopdragelse gå hånd i hånd.

*

At det i øieblikket er meget påkrevet dokumenterer pastor Jaquet videre frem sitt opsett. Tidens moralske utvikling har jo ikke holdt tritt med den tekniske, og selv om skolen ikke helt kan fritas for skyld i dette er det allikevel i første rekke hjemmene som er blitt mekanisert og har mekanisert og standardisert barnesjelene også. Mens det var foreldrene som skulde gi barna den personlige påvirkning som iallfall de store skoler med sitt store elevtall er avskåret fra, ser vi nu som oftest at dette helt forsømmes. Hjemmene forveksler oppdragelse og undervisning — men forsømmer derved sin besøkestid: de for karakterdannelsen så betydningsfulle år før den skolepliktige alder. Ikke for det — man treffer ofte nu foreldre, især av den unge og yngre generasjon, som pliktskyldigst studerer alle mulige pedagogiske moderne verker, men kun opnår en fullstendig begrepsforvirring og total ødeleggelse av sine naturlige instinkter: sin ærbødighet for det skapelsens under som et barn er og sin dype taknemlighet mot livets Giver, fordi de har fått andel i hans gjerning. Isteden for å være sig sitt *guddommelige* ansvar bevisst tar de ansvaret for å være utelukkende

jordbundet: i første rekke å skaffe barna de best mulige økonomiske levevilkår og sette det i stand til rent materialistisk sett å få suksess. Hva skal skolen stille opp med slike foreldre? spør pastor Jaquet og gir selv svaret: opdra dem!

Han fremsetter en helt utbygget plan med kursur for foreldrene, hvor det meddeles regelmessig undervisning i alt som vedrører pedagogiske problemer — selvfølgelig med undtagelse av hvad der utelukkende har forbindelse med det rent kunnskapsmeddelende som jo er skolens sak. Et viktig kapittel er selvfølgelig lekselesning og i hvilken utstrekning hjelp til denne kan ydes uten å svekke barnets arbeidsevne, energi og ansvarsfølelse. Likeledes belønning og straff, frimodighet og respekt, lydighet og viljestyrke, autoritet og personlig overbevisning m. m. Undervisningen vil selvfølgelig for en stor del meddeles som forelesninger med efterfølgende diskusjoner og stå under biskopenes overopsyn. Et viktig ledd er opprettelsen av særlige avdelinger med veiledning ved de forskjellige biblioteker og at der arbeides ut fra mindre kretser, hvis enkelte medlemmer etterhvert kan danne nye kretser.

Forslaget har som sagt vakt stor oppmerksomhet, også utenfor Belgias grenser. Det griper også rett ned i et av tidens mest brennende spørsmål og anviser en løsning som tjener alle parter. Men det heldigste resultat står og faller med den praktiske utforming — blir det hele kursur kun av rent teoretisk art mister det sin slagkraft. Man er imidlertid oppmerksom på denne fare og pastor Jaquets navn borger for at den skal kunne undgås.

Et folk, et land, en fører.

Slovakene har lidt et stort tap idet de har mistet sin fører: prelat Andreus Hlinka er avgått ved døden 16. august — 74 år gammel. Ennu fra sitt dødsleie gav han sine instruksjoner — han døde i sin prestegård i Ruzemberock, hvor han en årrekke har virket som sogneprest.

Mgr. Hlinka blev katolsk prest i 1889 og kastet sig kort efter inn i kampen for sitt folks kulturelle og politiske frigjøring fra det ungarske åk. Flere ganger blev han fengslet av de ungarske myndigheter og måtte sone lange fengselsstraffer for sin patriotiske agitasjon. Efter Versailles-freden og opprettelsen av den tsjekkosllovakiske republikk arbeidet han med ikke mindre iherdighet for å trygge sine 2½ millioner landsmenns nasjonale stilling innen denne. Han grunnla således en avis på det slovakiske sprog. Hans politikk var nasjonalistisk og konservativ, hans mål var selvstyre for slovakene, omlegging av landets utenrikspolitikk i mindre rus-

siskvennlig retning og energisk bekjempelse av kommunismen innenlands. Men til tross for at han alltid var en motstander av slovakenes fullstendige løsrivelse fra Tsjekkoslovakia måtte han gjennomgå adskillig av de tsjekkiske myndigheter, og for et par år siden var det nær kommet til et brudd mellom ham og Benes, idet mgr. Hlinka inntrengende minnet presidenten om den opprinnelige avtale som blev sluttet mellom tsjekkerne og slovakene i Pittsburgh i 1918 og som bygget på de to folks fullstendige likestilling.

I den senere tid har mgr. Hlinkas navn vært hyppig nevnt i forbindelse med den tsjekkiske regjerings forhandlinger med representanter for minoritetene. Så lenge den dyktige og myndige mann levde lyktes det ham å holde de radikale og moderate slovakere sammen, men nu spør det hvilken politisk kurs de herefter vil ta. Mgr. Hlinka var et samlingsmerke, en mann som hos sitt folk nød like stor aktelse som Masaryk hos tsjekkerne.

For å forstå hans virke fullt ut må man imidlertid kjenne til forholdene i landet. Slovakia representerer en særlig del av Tsjekkoslovakia, men har en meget blandet befolkning: 2½ million slovakere, 600000 ungarere, 200000 tsjekkere, 160000 tyskere og noen tusener polakker og ruthenere. Ifølge den omtalte Pittsburgh-overenskomst, som blev avsluttet mellom de flere hundretusener under verdenskrigen til Amerika utvandrede slovakere og president Masaryk, skulde Slovakia gå inn som en del av Tsjekkoslovakia med et vidstrakt selvstyre. De i Europa boende slovakere var til å begynne med ikke så tilfredse med denne ordning — de vilde heller ha en selvstendig stat, men boiet sig til slutt for overenskomsten. At de ikke gjorde det med lett hjerte henger sammen med folkets gamle og berømmelige historie, som tar sin begynnelse allerede i det 7 århundre da slovakene innvandret østfra og tok sitt nuværende rike i besiddelse efter at dets opprinnelige befolkning hadde forlatt det under den store folkevandring. Keiser Karl den store kristnet dem og gav dem andel i vesterlandenes kultur og hertug Pribina samlet dem til et eget rike som imidlertid i 906 kom under magyarenes herredømme og forblev forenet med dette folk i over tusen år. Magyarene var hedninger, men mottok villig kristendommens tro og kultur av slovakene — men det var ikke til å undgå at der stadig opstod strid mellom de to temperamentsfulle nasjonaliteter. I 1301 utdøde den da regjerende herskerslekt med kong Andreas III hvilket gav støtet til et mektig slovakisk opprør. Det blev underkuet, men motsetningene lå alltid og ulmet — og da man nådde frem til det 19. århundre kom det her som alle vegne ellers i Europa fart i den nasjonale selvbevissthet. Det utdypet kløften at magyarsk blev innført som det offisielle sprog — men i det urolige år 1848 fikk også Ungarn så sterk en påkjenning fra alle kanter at det fant det tilrådeligst å stille sig imøtekommende overfor de slovakiske krav og man tillot derfor opprettelsen av den

store kulturorganisasjon «Matica Slovenska». I 1867 regulertes imidlertid forholdet mellom dobbelmonarkiet slik at Ungarn fikk en kraftig støtte i Østerrike, og dermed fulgte at «Matica Slovenska» måtte innstille sin virksomhet. Det slovakiske språk forsvant igjen fra skolene og det offentlige liv — allikevel forblev slovakene i motsetning til tsjekkerne tro mot monarkiet under verdenskrigen til overenskomsten i Pittsburgh tvang dem til å innta en annen holdning.

At slovakene i grunnen føler sig nærbeslektet med tsjekkerne er selvsagt, og også at de ikke har noe imot et felles statsstyre. Men de krever som sagt rett til bestå som et eget folk — en rett som de også har kjøpt dyrt ved sin tapre og fedrelandskjempeholdning ned gjennom tidene. Det er litt av en gåte hvordan de har greiet å bevare sin nasjonalfølelse uskadt gjennom alle de påkjenninger den har vært ut for — men hemmeligheten ligger kan hende i folkets sterke og levende religiøse innstilling som meget ligner den holdning man også kjenner fra irlendernes og polakkernes historie. Det er betegnende at den nu avdøde fører var katolsk prest — det er fra sin kristne tro at slovakernes åndelige energi har mottatt sin styrke.

Hvorledes forholdene vil utvikle sig nu er ikke godt å si. For å undgå splittelse har man besluttet ikke foreløpig å utnevne en ny fører, men etterfølge mgr. Hlinkas siste ord på dødsleiet: «Hold ut i frihetens navn til seiren er vår!»

Paven og Italias biblioteker.

Fra 1.—15. september blir det på den Hl. Faders initiativ avholdt et kurs i Rom for lederne av alle Italias store kirkelige biblioteker. Pave Pius ynder jo selv å betegne sig som «den gamle bibliotekar» og gir stadig beviser på den interesse hvormed han omfatter alt bibliotekvesen.

Nu er det jo også store kulturverdier som er representert i de kirkelige biblioteker overalt i Italia — i Syditalia er der overhodet mange steder hvor der ikke finnes andre boksamlinger enn dem som er i klostrenes, seminarenes eller domkapitlenes eie. Det er selvsagt at det våkes over disse skatter og i 1934 har paven ytterlig dokumentert sin interesse ved å oprette en bibliotekskole, tilknyttet Vatikanets bibliotek. Det planlagte kurs finner sted her og vil omfatte de mest moderne metoder hvad katalogisering og opstilling m. m. angår.

Det er i øvrig merkelig nok ikke i Rom, men i handels- og industribyen Milano at de største og beste boksamlinger i Italia finnes. Med sjelden velvilje stilles disse til de studerendes disposisjon — men også ganske almindelige lesere møter den største hensynsfullhet og imøtekommenhet, når man ønsker å dra nytte av de praktfulle lesesaler og utvalgte håndbøker. Mest besøkt er kommunens eget biblio-

tek i Sforzakastellet, som også forsyner byens mange lånebiblioteker. I Brera-palasset finner vi side om side med en av Italias berømteste malerisamlinger og med stadens kunstakademi det store «Biblioteca Braidense», som særlig rummer en rekke uvurderlige gamle håndskrifter. Her holder de fleste videnskapsmenn og de kunststuderende til.

Men mest kjent og søkt er selvfølgelig det ambrosianske bibliotek, hvor den nuværende pave var prefekt fra 1886—1911. Det er grunnlagt i det 16. årh. av Milanos kardinalerkebiskop Federigo Borromei og flere av dets håndskrifter går tilbake til det 3. årh. Kardinal Borromeis samlerlidenskap var særlig konsentrert om gamle greske og latinske lovbøker og om orientalske manuskripter og mange og lange var de reiser han foretok for å opspore sjeldne eksemplarer — hel til det fjerne Iran kom han. Det var kardinalens mening at biblioteket skulde være tilknyttet en høiskole etter «Accademia Vinciniane»s mønster — en kombinasjon av en videnskapelig læreanstalt, et idrettsgymnas og et kunstakademi med særlig henblikk på å høine folkets kulturelle nivå. Et slikt institutt blev virkelig også åpnet i 1609, men på grunn av pesten måtte det allerede efter få års forløp lukke igjen. I 1631 døde kardinalen og hans efterfølger hadde ingen større interesse for hans planer. Det lykkedes dog å holde instituttet i gang som et kunstakademi, hvis største skatter var en ypperlig samling håndtegninger av alle de store kunstnere: Rafael, Leonardo, Dürer, Mantegna o.s.v. Siden blev det igjen biblioteket som hovedinteressen konsentrerte sig om.

Endelig må det nevnes at hver av Milanos tre universiteter har sitt store bibliotek med hver sitt speciale — og at endelig byen i palazzo Trivulzio har en herlig samling pergamentruller, som imidlertid kun ganske få har adgang til.

Hustruen er katolikk.

Mannen er religiøst helt likeglad — hustruen er katolikk. Skjønt det betyr ikke at han ikke er en kristen — han er da både døpt og konfirmert! Men mens han studerte ved universitetet og bestod alle sine eksamener med glans støtte han likeså godt alle vanskelige og ubekvemme tanker fra sig når de blev nærgående. Det var meget lettere å ta livet og livets gleder efterhvert som de bød sig frem uten å spekulere for meget over dette med en Gud og et ansvar for en udødelig sjel. Men selvfølgelig — som et dannet menneske hadde han respekt for andres overbevisning og det var ham ikke det minste imot at den unge pike han forelsket sig i var katolikk. Litt religion er meget kledelig for en kvinne og en god garanti for et behagelig og fredelig ekteskap uten store rivninger, fordi dette med mannen som kvinnens hoved — De vet!

Da han var ærlig og opriktig forelsket skrev han gladelig under på alt som Kirken krevet — gikk med glede op kirkegulvet og fant til og med vielsesceremonien ualmindelig vakker og gripende — og da han altså som

sagt var et dannet menneske som satte sin ære i å utvise den størst mulige toleranse, gikk selvfølgelig hustruen forsatt i messe hver søndag og foretok sig fritt alle disse «uvesentlige småting» som hørte med til hennes religion. A tale eller diskutere disse bagateller falt ham ikke inn — det falt ingen av dem inn.

Han steg opad socialt og økonomisk — han hadde sitt arbeid og sine interesser og hun sitt hjem, sine barn, representasjon, skjønnhetspleie, godgjørenhet etter passende målestokk — de var kort sagt bra og pliktopfylende mennesker, socialt og økonomisk.

Men hustruen — går hun virkelig helt op i alt dette? Er det *henne* likegyldig hvordan det religiøse liv i hjemmet er?

Ja og nei — det er som man tar det. Hustruen er altså katolikk, men i grunnen mest av tradisjon og vane. Hun går i kirke fordi hun har gjort det fra hun var barn sammen med sine foreldre, fordi alle hun kjenner: slekt, venner og omgangskrets gjør det, fordi det hører til god tone å gjøre det — idet minste bivåne en stille messe og en eller annen særlig andakt. Hun overholder alltid sin påske, avpasser fredagens mat etter abstinenskravet — hvis ikke nettopp der må avholdes en større diner eller souper den dag. I øvrig innrømmer husets herre at en dag i uken uten kjøtt er meget hygienisk så dette volder ingen vanskelighet.

*

Men så er det barnet — de har kun et barn. En datter som er vakker som moren og klok som faren. Hun vokser til og lærer snart å tilpasse sig etter foreldrenes forskjellige innstilling. Pappa er «dannet» og tror ikke mer på alt det gamle tøv — mamma er elskelig og går i kirke. Så lenge hun er liten går også Jeanne med mamma — det er så pent alt sammen derborte med sang og musikk og gilde farver. Og det er moro og festlig høitidelig å få pen hvit kjole og slør og bli god venn med Jesusbarnet — og bakefter få pene presenter og bli gjort krus av i et stort selskap kun til ære for en selv.

Men så blir hun 14 år og begynner så smått å tvile — og 16 år sier hun til sin beste veninde: «Vet du, nu mener jeg i grunnen det samme som pappa. Men jeg liker ikke å støte mamma så jeg spaserer i kirke med henne. Gud vet forresten om hun selv mener noget med det. Hvis hun trodde at hun hadde rett så måtte hun da virkelig gjøre noget for å overbevise pappa. Man kan da ikke tro virkelig, som jeg skjønner en katolikk må tro, uten samtidig å være fyr og flamme. Det vilde da jeg være hvis jeg kunde tro på denne prektige lære. Men ingen har forsøkt hjemme å få mig til å brenne! Mammams lunkne religion kan iallfall ikke utrette det.»

Datteren studerer, tar sine eksamener — og holder op å gå i kirke. Og mamma sier ingenting, mens pappa erklærer at «enhver blir salig på *sin* måte!»

*

Så gifter Jeanne sig med en ung mann, like så vantro som hun selv. De vil overhodet ikke høre tale om kirkelig vielse. Mamma gir efter — der er ingen ting å stille op med «nutidens ungdom». Pappa er stolt av sin «oplyste» datter: «Hun vet da hvad hun vil — hennes mamma har alltid vært utflytende — hverken fugl eller fisk —»

*

Men mamma fortsetter med å gå til messe, for hun vil leve og dø som — «katolikk».

Dette er familieliv av idag. Den materialistiske tidsånd får skylden — men har ikke også vi katolikkers likegyldighet sin skyld?

(Efter Pierre l'Ermite.)

Hechjemme

Opmerksomheten henledes på N. K. K. F.'s meddelelse i Erindringslisten.

Oslo. — Søndag 21. aug. feiredes i St. Olavskirken Maria optagelsesfest med levittmesse, celebrert av den nyankomne pastor Heiss med pater de Paepe og pastor Bergwitz som diakon og subdiakon. Den norskfødte pastor Maurer som har sitt virke ved Assumpsjonsklostret på Rygård ved Kjøbenhavn, holdt en manende preken over livets rette bruk ut fra Marias innstilling: å velge den bedre del. Det gjelder for oss alle å erkjenne Gud og hans vilje, så vår vei blir Guds vei og vår vilje blir hans mening med oss. Livet er så kort — på vår gravsten er det bare et litet stykke mellom vår fødsel og vår død. Men det er ikke alltid det mest iøinefallende liv som har størst verd — det kommer an på at vi har gjort det riktige valg og holdt fast ved det selv om det blir lutret gjennom vanskeligheter. Marias liv var også fylt med vanskeligheter — allikevel hilste englen henne som den der var «full av nåde» og «velsignet». Nåden og velsignelsen holdt Maria oppe under alt det hun måtte gjennomgå og hun viser oss det lysende eksempel til efterfølgelse i livets tyngste stunder.

Før prekenen opleste pastor Bergwitz en meddelelse angående skolemessen, som ifølge beslutning, fattet på foreldremøte, avholdes hver onsdag morgen kl. 8 og som det er en plikt for katolske skolebarn å overvære, såfremt deres foreldre eller foresatte ikke har fremsatt skriftlig anmodning om å få dem fritatt. Messen er et ledd i god katolsk opdragelse. Ennvidere ønsket pastor Bergwitz kirkens faste organist, Wolfgang Olafsen, velkommen tilbake etter hans lange sykdomsforfall, samt takket organist Ramsborg for hans verdifulle bistand som vikar i alle disse måneder.

Molde. — Onsdag 17. august hadde Molde menighet en vellykket og minnerik tur til Nauste som ligger i bunnen av Erisfjorden, 2½ times bilkjøring fra Molde. Solskinnsbussen startet ved titiden fra prestegården i strålende vær. aldeles efter ønske og bestilling, med en besetning av 21 like strålende og glade ansikter. Som været, således var selvfølgelig humøret, som holdt sig hele turen på høiden tross enkelte regnskurer ut på dagen. Dessverre kunde ikke alle være med, flere var forhindret. Men vi hadde ihvertfall den glede å ha med oss den eldste og den yngste. Bare nogen få av følget hadde vært denne turen før, så for de allerfleste var denne turen gjennom et av Romsdals vakreste Iandskaper med sine romantiske fjellformasjoner, dype dalfører, glitrende innsjøer, skogklædte åser, forbi store jorder

og pene velstelte gårder, en opplevelse av de sjeldne. Ved Bjørnstjerne Bjørnsons barndomshjem i Nesset stoppet vi et øieblikk, for derefter å fortsette turen inn i den vidunderlige vakre Erisfjord. Så kom vi endelig frem til Nauste, et lite paradisisk sted mellom himmelrakende fjelltopper. Her blev vi på det hjerteligste mottatt av vår menighets medlem fru H. Andersen som hadde gjort sig all umake, forat at vi skulde ha det hyggelig og føle oss hjemme hos henne. Bordet stod ferdig dekket, og etterpå blev det hvile og lek og fotografering. Ja, pater Hunen hadde ordnet et aldeles mesterverdig program. Så gikk det inn i bussene igjen som drog oss på den nye flotte Vistedalsveien op i fjellene, hvor vi skulde besøke en seter. Men dessverre: en ordentlig regnskur berøvet oss både nydelsen av naturens storslåtte bilde og seterens glede. Derfor snudde vi snart nedover igjen og fortsatte langs den lakserike Sira-elv innover til det skønne berømte Eikedalsvannet. Kommet tilbake fra vannet, het det atter: velkommen tilbords, ti livet i det frie gav appetitt og hjemturen var lang. Klokken var snart mange. Vi måtte tenke på hjemveien. Med takk til vår gjestfrie vertinne og under sang gikk turen hjemover. Klokken 21 stoppet vi foran prestegården, takknemlige mot pater Hunen som hadde arrangert så skjønn en tur. Vi gleder oss allerede til neste år. Til slutt en hjertelig hilsen fra oss alle.

«Askepott».

- og derute

«*Osservatore Romano*» advarer mot fatalisme. I en leder av 17. august advarer grev Dalla Torre «*Osservatore Romano*»s chefredaktør mot den nu så almindelig utbredte opfattelse at krig er uundgåelig og at freden kun er et kortvarig intermesso, hvis begivenheter nødvendigvis alltid vil medføre en ny krig. Denne fatalisme kan bli skjebnesvanger skriver han, idet den avfører en mørk pessimisme. I menneskehetens tanke- og idéverden hersker i øieblikket det vildeste kaos som må føre til eksplosjon om ikke man etterhvert tilegner sig et mere nøktern syn. Det er ikke sant at fred kun i grunnen representerer en våpenstillstand. Med pessimisme og fatalisme utrettes intet godt — begge er ukristelig i sitt vesen og kan aldri annet enn motarbeide kjærligheten og brorskapsfølelsen mellom nasjonene.

Ingen nye kardinaler i Polen. Igjennem en del av den europeiske presse er det gått et forlydende om at paven vilde utnevne tre nye polske kardinaler, men det blir nu energisk dementert.

Nye gravfunn i Kreuznach. I det kjente bad Kreuznach er men støtt på et romersk gravfelt som stammer fra den første kristne tid. Det er det fjerde større gravfunn som man har gjort langs den gamle romerske vei fra Kreuznach over Bingen, Mainz og Alzey. I en av

gravene fant man en mengde kostbarheter, som stammet fra sydgalliske og romerske verksteder.

Fordrevne ordenssøstre i misjonstjeneste. Dominikanerinnene i Ludwigshafen og Speyer har, efter at de er blitt tvunget til å opgi sitt pedagogiske arbeid i Tyskland, viet sig til misjonsarbeid. 22 søstre er allerede avreist til Peru og har i Juleage begynt å bygge en skole med tilsluttet internat. I byen Albancay har de opprettet en høiere pikeskole. Lignende virksomhet har en del av dem optatt i Brasilien.

Fru Dollfuss' skjebne. Kort før de tyske tropper rykket inn i Østerrike flyktet forbundskansler Dollfuss' enke med sine barn til Bratislava. Senere har hun bodd nogen tid i Sveits og er nu ankommet til London. Den myrdede forbundskanslers lik er blitt fjernet fra den sarkofag hvori det hvilte ved siden av forbundskansler Seipel, og er i all stillhet blitt begravet på kirkegården til den østerrikske landsby hvor han er født. Som bekjent er hans mordere nu æret som fedrelandets frelsere.

Katolikker og protestanter i Tyskland. Ifølge «*Deutsche Evangelische Korrespondenz*» (nr. 15) er der i Tyskland 26 millioner katolikker og 41 millioner protestanter — katolikkene utgjør 36% og protestantene 54% av den samlede befolkning. Der finnes 12482 katolske menigheter i landet — 2674 i Østerrike og 9808 i Tyskland. Av protestantiske menigheter finnes der 13470, derav de 13347 i Tyskland og 123 i Østerrike. De katolske presters tall er derimot nesten dobbelt så stort som de protestantiske. Ialt finnes der 33914 katolske prester — derav i Tyskland 21959 sekularprester og 4661 ordensprester, i Østerrike 4841 sekularprester og 2453 ordensprester. Av protestantiske prester finnes der 18196 — 18000 i Tyskland og 196 i Østerrike.

Katolske ordenssamfund har 132278 medlemmer, hvorav 20331 mannlige og 111947 kvinnelige.

Jesuitterordenens vekst. Jesu-selskapet teller nu så mange medlemmer som det aldri har hatt før, tross de svære tap som ordenen har lidt i Spania. Med sine 42 ordensprovinser omfatter den nu 25460 medlemmer — derav 11365 patres, 8796 studerende og 5299 lægbrødre. Siden siste generalkongregasjon i 1923 betyr dette en vekst på 15 provinser, 4 viceprovinser på tilsammen 8000 medlemmer.

En vakker gammel skikk. Bretagne i Frankrike er som bekjent stedet for de store folkelige valfarter, som bretagnerne holder fast ved også i vår moderne tid. Landet har mange hellige steder og alt hvad bretonerne foretar sig hele året gjennom, stiller de under særlig beskyttelse, idet de forlanger himlens velsignelse til alt. Således lar en fisker alltid sin båt velsigne av en prest — den kan jo også i månedsvis være hans hjem under de lange fisketokter ut på oceanet. Disse velsignelser og valfarter kaller befolkningen «Pardon» og de former sig alltid som store folkefester.

En av de mest rørende i all sin ophøiede naivitet er «Hestenes Pardon», som hvert år finner sted på den

lille St. Gildas-øy, opkalt efter en gammel abbed i det nordlige Bretagne. St. Gildas-øyene ligger nær ved fastlandet og ved fjære og rolig vær kan man uten fare gå over til den. Her er efter sagnet den hellige abbeds siste hvilested og valfartene hørte først op, da den kom i privat eie og der blev lagt vanskeligheter i veien for dem. Ifjor blev den imidlertid kjøpt av den berømte videnskapsmann dr. Alexis Carrel, som er en lidenskapelige elsker og dyrker av gammel religiøs skikk og bruk. Som æresmedlem av det store Rockefeller-institutt i New York er han også kjent for sine åndfulle og interessante fysiologiske eksperimenter, og på dette område har han fått verdifull assistanse av oceanflyveren Charles Lindbergh gjennom dennes konstruksjon av meget kompliserte apparater. Lindbergh tilbringer lang tid ad gangen hos Carrel og hans hustru på St. Gildasøyen.

Nu har professor Carrel åpnet sin eiendom for «hestenes pardon», som er blitt feiret helt etter gamle dagers skikk. En stor flåte av fiskerbåter bragte menn, kvinner og barn fra hele den franske nordkyst til øya og ved lavvann leiet man hestene over. Efter gudstjenesten i det lille kapell drog en prosesjon under sang og bønn øya rundt. Sjømennene hadde bragt små utskårne båter med som votivgaver. Et gripende øieblikk var det da «De Profundis» blev sunget på den ytterste klippe til minne om alle dem, hvis grav havet var blitt. Ved tilbakekomsten gikk prosesjonen mellom to lange rekker av hester, som stod opstilt som til en parade. Prestene nedbad Guds velsignelse over de trofaste dyr og deres gode tjeneste.

En ny Raffael-Madonna? Det romerske blad «Messagero» har bragt en opsigtsvekkende meddelelse om at man i Brescia under restaureringen av et madonnabillede har funnet Raffaels signatur på det. Det er den kjente billedrestaurator Paolo Bertelli, som mens han arbeidet med fem bilder av ubekjente malere, tilhørende samlingen i Palazzo Martinengo di Barbarano i Brescia, på et maleri «madonna med barn» opdaget Raffaels berømte signatur, idet han på en liten seddel ved madonnas føtter leste: «Raphael Urbinas pingebat. A. D. DXVIII» (= 518 — skal være 1518). Det gjelder nu om å få opplyst det nøiaktige år — er det 1508 vil det være avgjørende for billedets ekthet.

Kvinneskikkelsen på bildet har det sedvanlige elskelige ansiktsuttrykk som Raffael pleiet å gi sine madonnaer. Hun er iført rosa klledning og blå kappe og vender sig mot barnet, som kneler i en vugge med læraktig forstykke. Man har formodet at det er de samme figurer som på den såkalte «store hellige familie», som henger i Louvre og er malt av Raffael på bestilling av kong Frans I av Frankrike. Billedet menes å være et «verkstedsbillede», altså ikke helt igjennem fra Raffaels egen hånd. Billedt i Brescia kan enten være en samtidig kopi av Louvre-billedets hovedfigurer eller mulig Raffaels eget originalutkast til det. Bresciabilledet er nu fotografert og sakkyndige og tekniske spesialister skal uttale sig om det.

Familien Martinengo, i hvis palass billedet er funnet, har vært en av de mest ansette på stedet, og deres fremragende malerisamling eier i forveien en helt ube-

stridd ekte Raffael fra 1505, en «Ecce homo», samt en madonna som stammer fra «Raffaels skole».

Italiensk kunstsalg. Det forlyder at en amerikansk kunstsamler ligger i underhandlinger med den romerske familie Barberini om kjøp av et Kristusbillede, som er i dens eie. Billedets befinner sig i kapellet på familiens gods utenfor Rom og skal i sin tid være opstillet der av kunstneren selv, som er ingen mindre enn Michelangelo.

En lærd franciskaner. Den kjente pater Hugo Dausend, O. F. M. kan til sin filosofiske og teologiske doktorgrad nu føie en tredje: det juridiske fakultet ved universitetet i Köln har kreert ham til dr. jur. på grunnlag av et omfattende verk om den interrituelle rett i Codex Juris Canonici. Pater Dausend er forfatter og professor ved franciskanernes teologisk-filosofiske høiskole i München-Gladback.

En innfødt høvdings jubileum. Den kristne høvding over Basutaland har feiret 25 års regjeringsjubileum. Den apostoliske vikar på stedet mgr. Bonhomme, sørget for at festen fikk et religiøst preg. I residensen fant en høitidelig takkegudstjeneste sted og både høvdingen og hans hustru kommuniserte.

Basutaland har 140 000 katolikker, hvilket utgjør $\frac{1}{3}$ av landets befolkning. Misjonen har 306 skoler med 30 000 elever på stedet. Jubileumsfesten avsluttedes med høvdingens tale hvor han takket misjonærene for deres virke på stedet.

En mandig trosbekjennelse. Den amerikanske gesandt i Bryssel, mr. Joseph E. Davies tok nylig del i en nasjonalfest i Wales og holdt ved denne anledning en tale som har gitt gjenlyd over hele England på grunn av sin åpne og frimodige trosbekjennelse. Mr. Davies sa bl. a.: «Man angriper idag våre fedres tro og søker atter og atter å sette selvlagede guder i Kristi sted. Men vi benekter at de religiøse lover og prinsipper, som er grunnlaget for all etikk og har preget all kultur nu ikke mer skulde ha gyldighet. Fordi vi tror på en levende Gud er det vår klippefaste overbevisning, at tømmermannens sønn fra Nazareth ikke forgjeves er død for oss. Hvis noengang makt skulde seire over rett vil vår nuværende kultur synke ned til anarkiet i helvete. Vi fastslår at staten ikke er menneskehetens herre men dens tjener.»

Utenlandske geistlige forbudt gjennomreise i Sovjet. Ifølge en meddelelse fra Moskvas «East Information-Bureau» har Sovjetregjeringen meddelt sine diplomatiske representanter i utlandet, at de skal nekte geistlige av alle trosbekjennelser transitvisum for reise til Østen gjennom Russland. Nektelsen gjelder også for ordenssøstre og misjonslæger.

Prestenes misjonsforening. «Unio Cleri» som i 1916 blev stiftet i Italia teller nu 167 382 medlemmer i 33 land. De fleste er i Italia, nemlig 43 600 — så følger Frankrike med 33 982, Tyskland med 21 235 og Spania med 14 215 medlemmer. Unionen utgir 30 tidsskrifter.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co.s Boktrykkeri, St. Olavsgt. 24 - Oslo.